

**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

СХВАЛЕНО

Протокол Вченої ради КВНЗ
«Харківська академія неперервної
освіти»
№ 1 від 27.01.2025

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КВНЗ «Харківська
академія неперервної освіти»
№ 7 від 27.01.2025

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
курсів підвищення кваліфікації**

за темою

«Директор ЗДО: трансформація змісту діяльності»

**«Director of a preschool education institution: transforming the
content of activities»**

Укладачі: Коченгіна М.В., завідувач кафедри методики дошкільної та початкової освіти, к.пед.н.;
Заліська О.М., старший викладач кафедри методики дошкільної та початкової освіти

Цільова група: керівників (директорів) закладів дошкільної освіти, які забезпечують реалізацію Державного стандарту дошкільної освіти (Базового компоненту дошкільної освіти)

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання кафедри
методики дошкільної та
початкової освіти
02. 01.2025 № 1

Форма підвищення кваліфікації: дистанційна, змішана

НАПРЯМИ: розвиток компетентностей відповідно до Професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 28.09.2021 №620-21 «Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» та Порядку підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 27.12.2019 № 1133)

МЕТА: професійний розвиток керівників (директорів) закладів дошкільної освіти щодо використання Стандарту в умовах трансформації змісту діяльності та особистого професійного зростання.

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ:

1. Забезпечити набуття нових компетентностей відповідно до професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 28.09.2021 р. № 620-21, у межах професійної діяльності
 - А2. Проєктувальної компетентності
 - Б2. Організаційно-методичної компетентності
 - В1. Здатності до навчання впродовж життя
 - Г3. Нормативно-правової компетентності
2. Поглибити обізнаність керівників (директорів) закладів дошкільної освіти щодо форм, методів, засобів і способів, механізмів підтримки в освітньому процесі здобувачів дошкільної освіти; конструктивної та екологічної взаємодії з учасниками освітнього процесу.
3. Удосконалити вміння керівників (директорів) закладів дошкільної освіти здійснювати діяльність відповідно до законодавчої бази у сфері інклюзивної освіти, нормативно-правових документів, що регламентують основні ролі, завдання та кваліфікаційні характеристики педагогів закладу дошкільної освіти; щодо дій керівника закладу дошкільної освіти з організації освітнього процесу дітей раннього та дошкільного віку в умовах нових реалій та перспектив.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти», розробленої Державною установою «Український інститут розвитку освіти» та затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 29.11.2022 № 1068 «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації керівників (директорів) закладів дошкільної освіти щодо впровадження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» та відповідно до сучасної державної політики у сфері дошкільної освіти та впровадження професійних стандартів.

Професійний стандарт – це затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій. Використовуючи професійний стандарт, керівник (директор) може реалізовувати низку потреб, пов'язаних з виконанням трудової діяльності, та планувати власну траєкторію професійного розвитку: формувати кадрову політику та управляти персоналом, визначаючи трудові функції працівника під час складання штатного розкладу, посадових інструкцій, трудових договорів.

Актуальність програми полягає в необхідності трансформації у формуванні компетентностей керівників (директорів) закладів дошкільної освіти щодо імплементації професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» з урахуванням особистісно-орієнтованого, інтегрованого, компетентнісного та діяльнісного підходів.

Освітню програму курсів підвищення кваліфікації за темою «Директор ЗДО: трансформація змісту діяльності» розроблено відповідно до основних засад у сфері забезпечення права на рівний доступ до якісної освіти, а саме: Конвенції ООН про права дитини, законів України «Про освіту» (зі змінами), «Про дошкільну освіту» (2024), «Про охорону дитинства» (зі змінами), «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (зі змінами), основних положень Концепції розвитку дошкільної освіти, Європейської рамки якості дошкільної освіти, оновленого Базового компонента дошкільної освіти, а також згідно з Методичними рекомендаціями щодо діяльності закладів дошкільної освіти на період дії правового режиму воєнного стану (МОН України від 02.04.2022 р. №1/3845-22), Методичними рекомендаціями щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг у закладах дошкільної освіти (МОН України від 04.09.2024 р. № 6/688-24), Методичними рекомендаціями щодо організації освітнього процесу в 2024/2025 навчальному році у закладах дошкільної освіти (МОН України від 27.08.2024 р. № 1/15368-24).

Обсяг: 60 годин (2 кредити)

Освітній процес за цією програмою буде організований у відповідності до ефективних підходів до навчання дорослих та з врахуванням специфіки дистанційного формату освітнього процесу.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу за дистанційною формою навчання: комп'ютерна техніка, доступ до швидкісного інтернету, дистанційна платформа, програмне забезпечення для проведення відеоконференцій.

Очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- нормативно-правових основ, нормативних документів, які регламентують освітній процес в закладі дошкільної освіти в сучасних реаліях;
- безпечного освітнього середовища, нових вимірів безпеки закладу дошкільної освіти;
- розбудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ЗДО й документування управлінської діяльності.

Уміння:

- застосовувати знання, уміння та навички керівника ЗДО для організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу;
- здійснення професійної діяльності державною мовою та забезпечення здобуття дітьми освіти державною мовою;
- застосовувати мотиваційні стратегії керівника ЗДО в роботі з педагогічним колективом.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- готовність до реалізації професійного стандарту керівника (директора) закладу дошкільної освіти;
- організація інклюзивного навчання з урахуванням освітніх труднощів дошкільників;
- готовність дотримання академічної доброчесності та авторського права

Компетентності:

- **A2 (проектувальна):** здатність до проектування та аналізу ефективності організації освітнього простору, здатність проектувати освітній простір закладу дошкільної освіти з урахуванням вікових особливостей, психічного розвитку та потреб здобувачів освіти, здатність до створення безпечних та нешкідливих умов праці відповідно до вимог Професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти»;
- **Б2 (організаційно-методична):** здатність забезпечувати організацію освітнього процесу у закладі дошкільної освіти в складних умовах, надавати методичну підтримку педагогічним працівникам ЗДО, створювати умови для ефективного функціонування команди психолого-педагогічного супроводу в умовах воєнного стану;

- **В1 (здатність до навчання впродовж життя):** здатність аналізувати, усвідомлювати, узагальнювати результати власної професійної діяльності; здатність визначати індивідуальну потребу та планувати професійний розвиток для досягнення його стратегічних і оперативних цілей;
- **Г3 (нормативно-правова):** здатність керуватися в управлінській діяльності законодавством України відповідно до вимог Професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти», здатність здійснювати професійну діяльність державною мовою.

Науково-педагогічні працівники Академії можуть вносити зміни в пропонуваній освітньою програмою зміст з метою необхідності своєчасного реагування на конкретні умови, у яких відбувається освітній процес, зазначивши їх в розкладі занять, а також для коригування тематики навчальних занять відповідно до вимог чинних нормативних документів щодо здійснення освітнього процесу в закладах освіти, актуальних векторів підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Загальний обсяг таких змін може досягати до 25%.

КУРИКУЛУМ
курсів підвищення кваліфікації
для керівників (директорів) закладів дошкільної освіти за темою
«Директор ЗДО: трансформація змісту діяльності»

№ з/п	Назва модуля	К-сть год / кредитів
1.	Нормативно-правова база, що регулює професійну діяльність директора ЗДО	12
2.	Стратегічний розвиток закладу дошкільної освіти	14
3.	Безперервний особистісний та професійний розвиток керівника ЗДО	10
4.	Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу в ЗДО: управлінські дії	8
5.	Вектори реалізації цінностей дошкільної освіти	12
6.	Організаційно-діагностичний	4
	Разом год / кредитів	60 / 2

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
курсів підвищення кваліфікації
для керівників (директорів) закладів дошкільної освіти за темою
«Директор ЗДО: трансформація змісту діяльності»

№ теми	Назва модуля, теми	Індекси компетентностей, що розвиваються	Кількість годин
1.	Модуль 1. Нормативно-правова база, що регулює професійну діяльність директора ЗДО		
1.1	Нормативні документи, які регламентують освітній процес у закладі дошкільної освіти	Б2.1.31, Г3.1	
1.2	Атестація педагогічних працівників	A2.2.32, Б1.4.У6, Г3.1	
1.3	Ціннісні виміри у сучасній дошкільній освіті	ЗК.01, ЗК.03, A2.1, A2.2, A2.3	
1.4	Цифровізація дошкільної освіти	В2	
1.5	Здійснення професійної діяльності державною мовою. Нетикет	Г3.4	
1.6	Охорона праці в закладі дошкільної освіти	A1.1, A2.2	
1.7	Стратегія цифрового розвитку ЗДО: від планування до реалізації	В2	
1.8	Зміст і структура професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти».	A1, A2, Б1.4, Б2, В1.1.32,	
1.9	Громадянська компетентність керівника ЗДО	ЗК.01	
1.10	Основи здорового харчування дошкільників	A1.1.У3, Б1.2	
Усього годин за модулем			12
2.	Модуль 2. Стратегічний розвиток закладу дошкільної освіти		
2.1	Пріоритетні напрями, сучасні тренди трансформації освіти в Україні	Б1.4, Б2.1	
2.2	Розбудова внутрішньої системи забезпечення якості освіти в ЗДО	A2.1	
2.3	Планування, аналіз та коригування діяльності закладу дошкільної освіти	A1.1У1, A2.1, Г1.1	
2.4	Інструментарій для самооцінювання освітньої діяльності та управлінських процесів в закладі дошкільної освіти	A2.1	
2.5	Менеджмент в системі роботи керівника ЗДО	Б1, Б2, Г1	
2.6	Культура ділового мовлення керівника ЗДО	Г3.2, Г3.4	
2.7	Документування управлінської діяльності	Г3.2	
2.8	Шляхи впровадження демократичних цінностей в освітній процес ЗДО	ЗК.01	
2.9	Формування позитивного іміджу ЗДО як чинник фахового зростання педагогів	Г1	
2.10	Лідерська професійна компетентність керівника ЗДО	Г1.1, Г1.1.33	
Усього годин за модулем			14
3.	Модуль 3. Безперервний особистісний та професійний розвиток керівника ЗДО		
3.1	Академічна доброчесність в роботі керівника ЗДО	Г3.3	
3.2	Професійний розвиток педагогічного працівника ЗДО	Б1.4, В1.1, В1.2	

3.3	Мотиваційні стратегії керівника ЗДО в роботі з педагогічним колективом	Г1.2, Г1.3	
3.4	Система підготовки до участі в професійних конкурсах педагогічних працівників ЗДО	Б1.4.36, В1.2	
3.5	Тайм-менеджмент сучасного керівника ЗДО як інструмент для керування часом	Б2.3, В1.1	
3.6	Ненасильницька комунікація в умовах освітнього процесу ЗДО	Г1.2, Г2.2	
3.7	Педагогічна риторика в роботі педагога ЗДО: основи теорії та практики	Г1.1	
Усього годин за модулем			10
4.	Модуль 4. Психолого-педагогічний супровід освітнього процесу в ЗДО: управлінські дії		
4.1	Вікові особливості сучасних дітей дошкільного віку	А2.1У3	
4.2	Як організувати діяльність психологічної служби та соціально-педагогічного патронажу в ЗДО	А1.3	
4.3	Взаємодія закладу дошкільної освіти з інклюзивно-ресурсним центром	А1.2, А2.1, Б2.1, Г3.1	
4.4	Організація діяльності команди психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП	Б2.2	
4.5	Особливості педагогічного партнерства з батьками дітей з ООП	А1.1, А2.2	
4.6	Освітні розриви та втрати в дошкільній освіті	Б2.1	
4.7	Життестійкість педагогів закладів дошкільної освіти в умовах війни: психологічні інструменти самопомог	Б3.1.31, Г2.1.32	
4.8	Збереження ментального здоров'я та психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу в ЗДО під час війни	Б3.1. 31, Г1.2, Г2.1.32	
Усього годин за модулем			8
5.	Модуль 5. Вектори реалізації цінностей дошкільної освіти		
5.1	Сприятливе розвивальне середовище в ЗДО	А1.1	
5.2	Мінна безпека для дошкільників	А1.2	
5.3	Безбар'єрність як нова філософія суспільства	А1.2, А2.1, Б2.1, Г3.1	
5.4	Виховання в учасників освітнього процесу орієнтирів здорового способу життя	А1.1.У3	
5.5	Популяризація читання – актуальний вектор інноваційних перетворень в системі освіти України, у дошкільній освіті	ЗК01, А2.2, В2.1	
5.6	Наступність між ЗДО і початковою школою в дії	Б2.1.У2	
5.7	Андрагогічний підхід в організації роботи з професійного розвитку педагогів	Б1.4, В1.1, В1.2	
5.8	Психологічна природа булінгу та способи його запобігання, подолання	А1.2	
Усього годин за модулем			12
6.	Модуль 6. Організаційно-діагностичний		
6.1	Настановне заняття. Вхідне діагностування		
6.2	Обмін досвідом роботи. Підсумкове тестування		
Усього годин за модулем			4
Разом годин / кредитів за освітньою програмою			60 / 2

Рекомендована література

Нормативно-правові документи

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про охорону дитинства» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
3. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1767-17#Text>
4. Закон України «Про освіту» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
5. Закон України «Про дошкільну освіту» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
6. Закон України «Про соціальні послуги» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
7. Указ Президента України від 13.12.2016 № 553/2016 «Про заходи, спрямовані на забезпечення додержання прав осіб з інвалідністю». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/5532016-20914>
8. Постанова КМУ від 14.02.2017 № 88 «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/88-2017-%D0%BF#Text>
9. Постанова КМУ від 12.07.2017 № 545 «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text>
10. Постанова КМУ від 10.04.2019 № 530 «Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#Text>
11. Наказ МОЗ від 24.03.2016 № 234/із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я № 1371 від 01.08.2022 «Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0563-16#Text>
12. Наказ МОН від 08.06.2018 № 609 «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandu-psihologo-pedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-zakladi-zagalnoyi-serednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti>
13. Наказ МОН від 23.04.2018 № 414 «Про затвердження Типового переліку допоміжних засобів для навчання (спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 11.05.2018 № 582/32034 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0582-18#Text>

14. Наказ МОН від 12.01.2021 № 33 «Про затвердження Базового компоненту дошкільної освіти» (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція : URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>

Листи МОН України

15. Лист МОН від 25.09.2012 № 1/9-675 «Щодо посадових обов'язків асистента вчителя». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-675736-12#Text>

16. Лист МОН від 28.09.2012 № 1/9-694 «Щодо введення посади вихователя (асистента вчителя) у загальноосвітніх навчальних закладах з інклюзивним навчанням». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-694736-12#Text>

17. Лист МОН від 26.05.2020 № 1/9-278 «Щодо організації роботи інклюзивно-ресурсних центрів» URL: <https://mon.gov.ua/npa/shodo-organizaciyi-roboti-inklyuzivno-resursnih-centriv>

18. Лист МОН від 25.06.2020 № 1/9-348 «Щодо створення інклюзивного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти». URL: <https://mon.gov.ua/npa/shodo-stvorenniya-inklyuzivnogo-osvitnogo-seredovisha-v-zakladah-doshkilnoyi-osviti>

19. Лист МОН від 30 грудня 2021 № 1/23180-21 «Про визначення рівня підтримки у дітей з особливими освітніми потребами, які здобувають дошкільну освіту в інклюзивних групах». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2021/12/31/Lyst.MON-1-23180-21.30.12.2021.pdf>

20. Лист МОН від 08.06.2022 №.1196-22 «Про методичні рекомендації щодо визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки у дітей раннього та дошкільного віку». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/doshkilna/2022/06/23/List.MON-4.1196-22-08.6.2022.pdf>

21. Лист МОН від 02.04.2022 р. №1/3845-22 «Методичними рекомендаціями щодо діяльності закладів дошкільної освіти на період дії правового режиму воєнного стану». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-rekomendaciyi-dlya-pracivnikiv-zakladiv-doshkilnoyi-osviti-na-period-diyi-voyennogo-stanu-v-ukrayini>

22. Лист МОН від 15.06.2022 № 1/6435-22 «Щодо забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами». URL: https://znayshov.com/News/Details/shchodo_zabezpechennia_osvity_osib_z_osoblyvy_yu_osvitnimy_potrebam_y

23. Лист МОН від 04.09.2024 р. № 6/688-24 «Методичними рекомендаціями щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг у закладах дошкільної освіти». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66d/850/0f5/66d8500f5d232894940546.pdf>

24. Лист МОН від 27.08.2024 р. № 1/15368-24 «Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в 2024/2025 навчальному році у закладах

<https://mon.gov.ua/npa/shchodo-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu-v-20242025-navchalnomu-rotsi-u-zakladakh-doshkilnoi-osvity>

Основна література

25. Абетка інклюзивності і толерантності: науково-популярне видання / ГО «Соціальна синергія». - К.: Видавництво «Теза», 2020. - 30 с.
26. Актуальні питання реформування освіти в Україні: монографія / за ред. С. Л. Лондара. Київ: ДНУ «Інститут освітньої аналітики». 2018. 246 с.
27. Алексєєва С.. Людиноцентризм як освітня домінанта індивідуалізації сучасного навчання. URL: https://www.researchgate.net/publication/360952579_LUDINOCENTRIZM_AK_OSVITNA_DOMINANTA_INDIVIDUALIZACII_SUCASNOGO_NAVCANNA
28. Бадер С. Три кити педагогічного аналізу: підготовка, інструментарій, висновки // журнал «Вихователь-методист дошкільного закладу», № 5, 2021 рік. URL: <https://emetodyst.expertus.com.ua/891323>
29. Безпечна освіта /науково-методичний журнал «Джерело педагогічних інновацій» (випуск № 1(41) 2023)
30. Беляєва М.І., Таран О.П. Особливості ігрової діяльності дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення [Електронний ресурс]. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/17-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-68-1-10-20150319.pdf>
- Василь Сухомлинський / Серце віддаю дітям / редкол.: О. Г. Дзеверін (голова) та ін.]. - Київ, 1976.
31. Волошина О. Проблема менеджменту закладами дошкільної освіти в умовах інклюзії. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 2(23), 23-34. URL: <https://doi.org/10.33189/epns.v2i23.228>
32. Гесня А.П., Бутузова Л.П. Динаміка розвитку ігрової діяльності у дошкільників з мовленнєвими порушеннями. Proceedings of the XVI International Scientific and Practical Conference. Zagreb, Croatia. 2024. Pp. 181-186. URL: <https://isg-konf.com/innovations-in-education-problems-prospects-andanswers-to-today-s-challenges/>
33. Джерело педагогічних інновацій. Аналітична діяльність у професійній практиці педагога: науково-методичний журнал / наук. ред. Покроєва Л.Д. – Випуск № 3 (11). – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2015. – 200 с.
34. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / Таранченко О.М., Найда Ю.М. Під заг. ред. Колупаєвої А.А. - К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. - 124 с.
35. Довідник з академічної доброчесності / за заг. ред. Т. О. Маринич. – Суми: Сумський державний університет, 2018. 24 с.
36. Дуткевич Т.В., Толканов О.С., Техніка управлінської діяльності у закладі освіти: Навчальний посібник. КНТ: Київ, 2022. – 194 с.

37. Євдокимова Н.О., Чеканова О.С. Особливості ігрової діяльності дітей з аутизмом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrm/v10/i34/13.pdf>
38. З Україною в серці (тренінг з патріотичного виховання дітей та молоді): посіб. / І.Д.Бех, В.І.Кириченко, Ж.В.Петрочко. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2016.
39. Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикєєва О.О., Дятленко Н.М., Софій Н.З., Найда Ю.М. Під заг. ред. Шинкаренка В.І. - К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. - 100 с.
40. Інклюзивна освіта: навчальний посібник / Порошенко М.А. та інші. - К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. - 300 с.
41. Колодько А. О. Особливості встановлення контакту та взаємодії з дітьми дошкільного віку з розладами аутистичного спектра за допомогою ігрової діяльності / А. О. Колодько // Використання ресурсів позашкільної освіти у процесі соціалізації дітей з особливими освітніми потребами : зб. наук. пр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [за заг. ред. Ю. Д. Бойчука]. – Харків, 2021. – С. 98–101. URI: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/12501>
42. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку /Національна академія педагогічних наук України. – Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. – 44 с.4.
43. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/
44. Кремень В. Філософія людиноцентризму в системі сучасних цінностей / Вісник НАПН України, 2023, 5(1) ISSN Online 2707-305X
45. Методика розробки інструментарію моніторингових досліджень / І. В. Капустін, Т. М. Голтяй, С.С. Євтушенко, В.М. Івченко, С.В. Клімова / за заг. ред. С.Є. Вольянської. – Харків : КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», 2012. – 83 с.
46. Навчально-методичний посібник «Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ» / Компанець Н.М., Луценко І.В., Коваль Л.В. - К.: Видавнича група «Атопол», 2018. - 100 с.
47. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / Порошенко М.А. та ін. - К.: 2018. - 252 с.
48. Пономаренко Т. О. Теоретико-методологічні засади формування управлінської культури керівників дошкільної освіти [Електронний ресурс] / Т. О. Пономаренко. URL:<http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN26/13.pdf>
49. Практика асистента педагога: міжнародний й український контекст: результати дослідження / Федоренко О.Ф., Мартинчук О.В., Софій Н.З., Найда Ю.М. та інші. - К.: ФОП Парашин, 2020. - 112 с.
50. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. / Андрєєнкова В.Л., Мельничук В.О., Калашник О.А. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 132 с.

51. Професійний розвиток педагога: нові вимоги та нові рішення/науково-методичний журнал «Джерело педагогічних інновацій» (випуск № 1(45) 2024)

52. Романюк І. Методи опитування та вивчення: як побачити реальну картину життя закладу // Щомісячний спеціалізований журнал «Практика управління закладом дошкільної освіти», № 9, 2020 рік. URL: <https://ezavdnz.expertus.com.ua/839751>

53. Сисоєва С.О. Освітні втрати в дошкільній освіті як передумова подальших освітніх втрат. URI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5203>

54. Сисоєва С.О. Освітні втрати у дошкільній освіті: негативний прогноз для подальшого навчання. URI: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738286/1/Osvitni_vtraty-12-15.pdf

55. Сучасні засоби ІКТ підтримки інклюзивного навчання: навчальний посібник / За заг. ред. Носенко Ю.Г. - Полтава: ПУЕТ, 2018. - 261 с.

56. Універсальний дизайн в освіті: посібник / Під заг. ред. Софій Н.З. - К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. - 76 с.

57. Шаповалова Ю. А. Ігрова діяльність як засіб розвитку мовлення дошкільників з порушенням інтелектуального розвитку / Ю. А. Шаповалова // Система освіти і виховання дітей з особливими освітніми потребами: досвід минулого – погляд у майбутнє : до 85-річчя акад. В. І. Бондаря [Електронне видання] : зб. наук. пр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. – Харків, 2023. – С. 315–319. URI: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/14510>

58. Технологія проведення моніторингових досліджень (електронне видання) / І. В. Капустін, Т. М. Голтяй, С. С. Євтушенко, С. В. Клімова / за заг. ред. С.Є. Вольянської. – Харків : КВНЗ Харківська академія неперервної освіти», 2013. – 85 с.

<http://test.ulif.org.ua:8000/expl/Entry/index?wordid=1&page=0>

59. Тлумачний словник української мови [Електронний ресурс] : у 20-ти томах : електронна версія видання / Нац. акад. наук України, Укр. мовно-інформ. фонд; гол. ред. В. М. Русанівський ; науковий керівник проекту В. А. Широков, 2010. URL:

<http://test.ulif.org.ua:8000/expl/Entry/index?wordid=1&page=0>

60. Цифровізація освітнього процесу в закладі дошкільної освіти (електронне видання) / І.В. Колеснікова, О.А. Орлова / ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА / Випуск 50. Том 2. 2022. URI:

http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/50/part_2/37.pdf

61. Цінності Нової української школи/науково-методичний журнал «Джерело педагогічних інновацій» / Випуск № 2(38) 2022.

Електронні ресурси

62. Електронна бібліотека Всеукраїнського фонду «Крок за кроком». - Режим доступу: www.ussf.kiev.ua

63. Матеріали он-лайн марафону «Як у закладі дошкільної освіти розбудувати внутрішню систему забезпечення якості освіти». URL: <https://sqe.gov.ua/yak-u-zakladi-doshkilnoi-osviti-rozbud/>

64. НУМО. Платформа розвитку дошкільнят. - Режим доступу: <https://numo.mon.gov.ua/>

65. Освіта дітей з особливими потребами / Сайт МОН України. - Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/dityam-z-osoblivimi-potrebam>

66. Публікації Українського інституту розвитку освіти. - Режим доступу: <https://uied.org.ua/publikaczii/>

67. Фейсбук сторінка. Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка. - Режим доступу: <https://www.facebook.com/groups/ksiofprsrso/>

68. ЮНІСЕФ в Україні. - Режим доступу: <https://www.unicef.org/ukraine/>

69. Як створити внутрішню систему забезпечення якості освіти: електронний поради́ник для директора ЗДО. URL: <https://ezavdnz.mcfr.ua/book?bid=38817>

Інформаційні сторінки

70. <https://www.dsns.gov.ua/> Державна служба України з надзвичайних ситуацій АБЕТКА БЕЗПЕКИ

71. <https://bf.in.ua/> Довідник безбар'єрності

72. <https://www.youtube.com/mnsgovua/> ДСНС України

73. <https://mon.gov.ua/ua> – Міністерство освіти і науки України

74. <https://edu-post-diploma.kharkov.ua/> – сайт КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

75. <https://nus.org.ua/> – сайт «Нова українська школа»

76. <http://osvita.ua/> – сайт Освіта.ua

77. <https://www.facebook.com/UAMON/> – Фейсбук сторінка МОН

78. <https://www.facebook.com/nus.org.ua/> – Фейсбук сайту «Нова українська школа»

79. <https://www.facebook.com/osvita.ua> – Фейсбук сайту Освіта.ua

80. <http://osvita.ua/school/63379/?fbclid=IwAR3lxL0a7sMHI9OygbCvh68vKwcDDhYUL2t5mISuDUrsgqAsD7aa3CcP-SA> – 50 обов'язкових завдань для дошкільника на карантині

81. <http://dyvokray.org.ua/> – Сайт віртуального закладу дошкільної освіти «Дивокрай»

82. https://vseosvita.ua/library/kartoteka-ruhlivih-igor-dla-doskilnikiv-229560.html?fbclid=IwAR2TwM_5YLAa2m-wg58W3cZyb6iUM7Sb3aisVDHev8P6GiI4OQC2bmodgrc – Картотека рухливих ігор для дошкільників
83. <https://dytpsyholog.com/> – Перший український сайт для батьків та дитячих психологів «Дитячий психолог»
84. https://www.pedrada.com.ua/article/1987-rozvitok-movlennya-dtey-rannogo-vku?fbclid=IwAR1DWy1VJ9E9iED_F4PLqnapbuKRpF5oltDRSFw6Z6sNgzm4vdzigR9QwEI – Заняття з розвитку мовлення дітей раннього віку
85. <https://pedpresa.ua/201548-55-energijnyh-igor-ta-rozvag-dlya-ditej-vdoma.html?fbclid=IwAR0ZMytjvZLeLf1m61dhPOqQg6Yz2dPC2xdPzWdjCBig9dyyYovhsLI0cU4> – 55 енергійних ігор та розваг для дітей вдома
86. www.learning.ua/ – Найбільша освітня платформа для дошкільників rozumniki.info/ – РОЗУМНИКИ
87. <http://abetka.ukrlife.org/> – «Весела абетка»
88. <http://levko.info> – «Левко»
89. <http://sonyashnik.com> – «Соняшник»
90. <http://kazkar.info/> – «Казкар»
91. <http://derevo-kazok.com.ua/> – «Дерево казок»
92. <http://www.nosiki.cv.ua/> – «Нашим діткам»
93. <https://pustunchik.ua/> – Дитячий портал «Пустунчик»
94. <http://muzabetka.com.ua> – Музичний сайт для дітей «Музична абетка»
95. <http://baby-sos.com> – Сайт «Baby-sos» «Аудіокнижки українською»
96. <http://www.child-thinking.com.ua> – «Країна міркувань»
97. <http://www.logopedia.com.ua/> – Український логопедичний сайт Logopedia.com.ua
98. <https://www.youtube.com/channel/UCYEA0vxmjI8FynI4QRqf64g> – Канал «Освіта дитини XXI століття»
99. <https://www.youtube.com/watch?v=ICi1uJ7bBSQ> – Розвивальні мультфільми українською мовою
100. <http://www.mamynesonechko.in.ua/> – «Мамине сонечко» – сайт-зібрання порад та прикладів організації дозвілля дітей: розваги, навчання, рукоділля.
101. <http://abetkaland.in.ua/> – «Абеткаland» – структурований сайт із матеріалами по дошкільній освіті
102. <https://childdevelop.com.ua/> – «Розвиток дитини»
103. <http://900igr.net/> – 900 презентацій для дошкільників